

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 10.

V Celoveu 20. oktobra 1876.

Leto VIII.

Materina kletev.

(Balada po Nemškem.)

Hiti čez nočno resje
Prikazen ženska zla
V meglenem ogrinjalu
Stopivši iz dna morjá.

Steguje medle roke
V podnebni zrak strašno,
Jih položi stokaje
Na bližnjo hišico.

In kjer se to zgodilo,
Tam vlada groza, strah,
Kar še pred jutra zoro
Postane dete prah.

Zakaj strah grozno muči
Tak materna srcá,
To zvedel sem nedavno od
Pastirja vaškega:

„Nekdaj je mati z malim
Šla sinčkom žalostno
Po pusti goličavi
Boré se z lakoto.“

„Ko skoraj omedlita
In dan se že nagne,
Se zlo zaveselita
Vidé vasico že.“

„In mílo prosi mati
Ubogajme povsod;
Ah! al iz hiš podí ju
Grozeči se krohot.“

„In lezeta v puščavo
V prestrašni lakoti,
Tožečima pa bela
Zatisne smert oči.“

„In najdejo v mahovji
Tam trupli za vasjo;
In kletev mertve žene
Še zmir plačuje to.“

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

„Ker ti želiš, da ostane, naj pa bo. Vilkotu je res treba družčine, da se ne bo dolgočasil in nama nagajal. — Toraj le priden bo-li,“ oberne se

potem gospodar k Bogomilu, „pri meni se ti ne bo hudo godilo. Na Vilkota boš pazil, da ne bo letal po vseh kotih in gazil po snegu, — ta mali serboritež je tako živ, da ga ni ugnati, — upam pa, da bosta kmalo dobra prijatelja. Spal boš pa spodej pri družini, veš.“

Bogomil se lepo zahvali svojemu novemu gospodarju za podeljeno dobroto, potem pa ga grajšček sam spremi v spodnjo sobo ter naroči staremu hlapcu, ki je že od mladih nog služil v tem gradu, naj nekoliko poskerbí za mladenča, da se prej privadi, naj mu razkaže to in uno ter ga poučú, kako se imá ravnati.

Stari hlapec, ki je bil ob enem tudi jetnišničar, bil je sila dobra duša. Še tisti dan je razkazal Bogomilu vse kote po gradu, pravil mu, kaj se je že vse pripetilo v tem gradu, kakovi gospodarji so bili tû i. t. d. Razložil mu je tudi vse svoje življenje, koliko let že služi v gradu, da je sedajnega gospodarja še pestoval in prejšnega mnogokrat spremljeval v boje. Bogomilu se je ta starec zeló priljubil, in videl je, da mu bodo tekli lepi dnevi v gradu. Tudi druga družina je imela mladega Bogomila rada, le grajski valpet, ta ga je černo gledal in nikedar ni pregovoril lepe besede ž njim. Bogomil se je tega divjega černega moža nekako bal, in najraji se ga je ogibal, če je bilo mogoče.

Akoravno pa je bil mladenec v družbi med svojimi tovarši vedno vesel, se mu je vendar videlo, da to veselje ni pravo in da mu nekaj posebnega teži serce. Rad je iskal samote in večkrat je slonel po več ur samši na mostovžu ter zerl zamišljen skozi velika okna po planjavi. Hlapci so menili, da se fantu nemara toži po domu, in da ga pozneje, ko se bolj privadi, ta otožnost mine, zatorej ni nihče dosti porajtal na to. —

Neko popoldne, ko je stari hlapec ravno snel s kljuke velik, zarjavel ključ ter se odpravljal v ječo, da bi nesel jetnikom večerjo: kos črnega kruha in verč vodé, poprosi ga Bogomil, naj bi ga vzel seboj, da bi videl, kakove so grajske ječe.

„Kaj pa ti že to na mar hodi!“ odverne hlapec, ki se mu je čudno zdelo, da fant kaj tacega zahteva. „Le tû ostani, v ječah je temno in neprijetno, bilo bi te še strah. Saj še jaz nerad grem zvečer v one černe, zaduhle luknje, akoravno sem vajen tega posla, ker me je že pogosto strašilo. Tako prebito poka včasih po vseh kotih, kot bi cepce lomil.“

„Jaz pa vendar pojdem; mene ni nič strah,“ pravi mladenec pogumno.

„Tebe ni strah, ti mali ferkolinec!“ smeje se hlapec. „Ti še ne veš, kaj je strah, ko bi ga kedaj videl, potlej bi te več skomine ne mikale hoditi po noči v takove kraje. Le tukaj v sobi ostani in raji moli, da bi te Bog varoval zleh duhov. Noč ima svojo moč; zapomni si fante! — Razun tega pa tudi ne sme razun mene nihče v ječo, ker so gospod ostro prepovedali, zlasti odkar je unokrat neki Cigan, ki je hotel našega grajščaka umoriti, ušel iz ječe. Ali ti nisem še pravil o njem? Ta nemarast je zid prederl, dva sežnja debel zid, in pobegnul, in mene so gospod kregali, da nisem bolj pazil. Vidiš, ko bi kedó vedel, da greš z menoj, ne bi bilo prav.“

Pri vseh hlapčevih izgovorih vendar Bogomil ni jenjal prositi, naj ga vzeme seboj, dokler mu stari služabnik, čeravno nerad, izpolni prošnjo ter ga vzeme seboj.

Hlapec jo zavije po obokanem temnem mostovžu, in njegovi že starosti težki koraki odmevali so votlo po samotnem hodu, Bogomil pa je lezel tako varno za njim, da skoraj sam svojih stopinj ni čul, bojé se, da bi kedo ne zapazil, da hodite to pot dve osebi. — Prišed do kamenitih stopnic prižgá hlapec smolnato tersko, potem pa stopata obadva vedno globeje v pozemeljske hrame. Neprijeten, vlažen duh puhtel jima je nasproti in stopnice so prihajale vedno bolj polzke zaradi pozemeljske mokrote, da sta se morala večkrat ob zid vpirati, da ne bi zderdrala v globino. Celo pot ni nihče spregovoril besede, le Bogomil je včasih globoko vzdihnil, postal nekoliko ter se oziral, kot bi si hotel ta kraj dobro zapomniti. — Slednjič prideta do majhnih vrat.

„Sedaj sva pri kraji!“ zamerimra hlapec, vtekne ključ v luknjo ter odpré ječo. Goreča baklja je razsvetila majhino, zaduhlo beznico. — V kotu na plošnatem kamenu je sedel jetnik bledega obraza, bolj podoben merliču, nego živečej stvari. Glavo je podpiral ob dlan in še ganil se ni, ko je prišel hlapec v ječo, — kot bi bil kamenit kip.

„Dober večer, Ožbe!“ pozdravi ga jetničar prijazno ter postavi vodo in kruh predenj. „Tukaj sem ti prinesel borno večerjo. Rad bi ti bil kaj boljšega preskerbel, pa ni bilo nič dobiti v gradu.“

„Hvala! ti preveč skerbiš za-me, da sam sebi priterguješ,“ pravi jetnik in podá stareu roko. — Ta se vsede zraven njega na kamen in dolgo sta se pogovarjala potihoma, bodi si, da bi ju kedó zunaj pod gradom ne čul, ali pa, ker je bila še tretja oseba v ječi.

Bogomil je slonel pri vratih. Ni je mogel storiti stopinje dalje, kot bi ga bila neka nevidna moč tiščala k tlem. V glavi se mu je jelo verteti, noge so se mu šibile, in mnogokrat se je moral poprijeti ob zapah, da ni omahnil ter se zgrudil na tla. — Ni čul hlapca, ki je voščil jetniku lahko noč ter se zopet približal durim; kakor okamnel slonel je še vedno ondi s pobešeno glavo.

„Kaj ti je slabo, fante? Za božji čas, kako si bled!“ pravi starec skerb-ljivo ter ogleduje mladenčev obraz, ktereга je obsevala plameteča baklja. „Saj sem ti pravil, da ne hodi z menoj, pa si tako siten. Kedor ni vaje tega podzemeljskega smrada, mu koj slabo pride. Še zbolel boš, saj pravim!“

Kakor iz težkih sanj, prebudi se Bogomil. Prime se starca za podpazdiho, da ne bi se slabosti zgrudil, in berž zapustita obadva zaduhli kraj.

12. Nepričakovani gostje.

Približalo se je novo leto.

Ta praznik je bil vsem grajskim služabnikom jako važen; kajti gospodar jih je ta dan navadno obdaroval bodi si z novo obleko ali pa z denarji, ter jim napravil dobro gostijo, kakoršne niso imeli vse leto. — Po vsem gradu bilo je mnogo gibanja. Ženske so se vertile krog ognjišča ter kuhale v velicih loncih razna jedila, ali pa pekle na ražnu zajee in drugo divjačino, ki so jo

bili lovci prejšnji dan nalašč v ta namen nalovili; hlapei pa so pripravljali v veliki sobani mize in klopí, da ne bi manjkalo nikomur prostora pri obedu. Velik sod vina so privalili v vežo, ki jim ga je podaril gospodar za današnje veselico, da bi ga imeli vedno pri rokah in bi jim ne bilo treba hoditi vsaki veré posebej točit v klet.

Ker je bil dan prijeten ter je solnce nenavadno toplo sijalo, kolikor se more zahtevati o zimskih dneh, pokliče grajščak po maši svoja dva velika psa, vzeme malega Vilkota seboj ter se gre sprehajat zunaj grada, da bi se razgledal po okolici ter bi mu minul prej dan. Fantič je radostno skakal po snegu, kajti odkar je nastala zima, ni še prišel nikamor ven, razun na dvorišče. Delal je kepe ter je metal po pseh, ki sta urno begala za njimi ter jih prinašala v gobcu nazaj malemu gospodiču, potem pa je jel nadlegovati očeta z raznimi vprašanji, da mu ta ni mogel skoraj sproti odgovarjati.

Prišla sta pod grad na travnike, kjer je rastla gosta jelševina.

„Lejte, lejte, ata, tam-le pa nekdo izza germa gleda!“ pravi sinek očetu ter se ga boječe oklene.

V tem trenutku tudi psa obstaneta ter jameta renčati. Grajščak se ozré proti omenjenemu kraju in res prileze iz germovja čudno oblečen človek, ki ni bil podoben niti ženski niti moškem. Nogé so bile na pol gole, život mu je kril razcapan plašč, ki je bil že tako zamazan, da se ni dalo razločiti, kakovo prvotno barvo je imel, krog glave pa je imel ovito veliko ruto, da so se mu samo oči svetile izpod nje ter ni bilo moč spoznati njegovega obraza. Vendar se je na prvi mah videlo, da je Cigan.

„Gospod!“ ogovori grajščaka ter se mu počasi približa, „podarite mi kaj, pa vam povem srečo, ki jo nosim seboj in sem jo nalašč za vas prihranil.“

Bodi si, da je previdni grajščak malo veroval enakim vražam, ali pa je imel nekako posebno zopernost in nezaupnost do Ciganov, od kar so ga bili tisto noč v gozdu napadli; ostro ga pogleda ter pravi: „Poberi se mi spred oči, capin, jaz ne potrebujem tvoje sreče. Ako kaj veš, pomagaj raji sam sebi, da se ti ne bo treba klatiti po svetu in ljudi goljufati.“ Pri teh besedah krene jo v stran po poti, ki je peljala prek polja, ne mené se dalje za Cigana. —

„Gospod, vi ste ošabni, nočete me poslušati,“ vpije Cigan za njim, „pa se bote kesali. Varujte se vašega valpeta v gradu, ta vam bo še preglavice delal, boste videli; nič ga ni prida. To vam govori Cigan Samu, ki je bil zapert v vašej ječi.“

Nekak merzel pot obide pri teh besedah grajščaka. Nehoté zgrabi meč ter se ozré po Ciganu, ta pa se mu odurno zakrohoče ter zgine v germovji.

Čeravno je bilo po dnevi ter je vedno prišel kak kmet po poti sem gredé v mesto, si vendar grajščak ni upal se dalje sprehajati, temuč jo zavije naravnost proti gradu. Nekako tesno mu je bilo pri sercu. Ciganove besede so ga oplašile, čeravno ni prav vedel zakaj.

Ko prideta s sinom v grad, bila je že vsa družina pri obedu. Svinске krače in plečeta so molela iz velicih skled, na lesenem okrožniku je ležala pečena divjačina, pisane majolke pa so romale napolnjene z vinom po dolgej mizi na okrog.

„Bog živi našega gospoda grajščaka!“ zakliče prvi hlapec gospodarju nasproti ter mu podá majolko.

„Le pijte in veselite se, pa glejte, da pameti ne izgubite!“ odverne grajščak, in ne sprejemši hlapčeve prijazne ponudbe odpravi se nemudoma po stopnicah gori v svojo sobo.

To nenavadno ravnanje se je družini jako čudno zdelo. Vsako leto ta dan je bil grajščak ves čas pri njih ter se veselil ž njimi, danes pa se še zmenil ni za-nje.

„Kaki pes mu je neki danes,“ godernjal je eden hlapcev, „da se tako čmerno derži, ko bi bil metle upal. Še ne pije ne, ko mu človek ponudi. Gospóda ima res svoje muhe.“

„Nekaj ga je vjezilo,“ pravi drugi, „danes ga že ne bo več k nam.“

In res je bilo tako, grajščak se ni več prikazal. —

Noč se je že približevala. — Hlapci so postajali vedno veselejši, kolikor bolj so se praznile majolke, in kmalo se je razvnel živ pogovor med njimi, ki je tu pa tam včasih tudi nekoliko prepira napravil, ako kakemu termoglavemu hlapcu ni bilo kaj všeč. Nihče ni več porajtal, je-li gospodar med njimi ali ne, saj so se sami tudi lahko dobro zabavali. — Grajski valpet je bil danes nekako nenavadno prijazen. Vedno je lazil krog mize, posedel pri tem in unem nekoliko ter se pogovarjal ž njim, potem zopet vzel majolko ter sam prinašal vino na mizo. „Le pijte, fantje!“ priganjal jih je, „grajščak nam ga je zastonj dal; ta sod moramo izprazniti in če ne bo dovolj, preskerbim vam še jaz kaj. Tacih dnevov je malo v letu, toraj jih je treba dobro porabiti.“

Hlapcem se je čudno zdelo, da se je ravno danes valpet naenkrat tako spreobernal, ker je bil poprej vedno jeznarit in hudomušen. „Ko bi bil vedno tak, kot je necej,“ dejali so nekteri, „bi bil zlatega denarja vreden, ali jutri bo pa gotovo zopet godernjal in se kretil, kot bi imel polno vtisek.“

Zdajci pride v sobo hlapec Luka, ki se je bil prej nenadoma nekam izgubil. Približa se valpetu ter mu migne skrivaj z očmi. Ta ga je razumel in koj potem se odpravi iz sobe.

Zunaj na dvorišču pri stari lipi, ki je raztezala svoje z mahom poraščene veje daleč okrog, slonel je berač črni Jurij.

„Hej Konrad!“ ogovori potihoma valpeta, ko se mu približa, „ali kaj dobro gostiš hlapce?“

„Prav dobro. Vsi so že pijani, in preden bo polnoči, bodo že vsi spali, kot bi jih pobil.“

„Mi smo že pripravljene pod gradom, le dogovorjenega znamenja še pričakujemo, da planemo v grad.“

„Le brez skerbi bodite, z Lukom bova že vse tako vpravljeno, da bo prav. Vse gre po sreči.“

Črni Jurij se zadovoljno nasmehne ter odide iz grada, valpet pa še nekaj časa stoji na dvorišču skerbno se ogledovaje, kot bi se bal, da ne bi ga kedo opazoval, potem pa se zopet odpravi v sobo k družini. —

Tudi Bogomil je bil pri gostiji, pa on se ni vdeležaval veselih pogovorov in ni pil vina. Sedel je v najzadnem kotu tiho in zamišljeno, ko bi nekaj važnega prevdarjal.

„Pij, fant, pij!“ silili so ga nekteri tovariši, „da boš prej zrastel in močan postal, kot smo mi, — glej, kaki ferkovec si še! Ne derži se, kot bi ti bile pute kruh snedle.“ Pa Bogomil se ni dal k ničemur prisiliti, zatoraj so ga pustili hlapci iz nimar ter ga niso več nadlegovali.

Videti, da se nihče več zanj ne briga, popusti skrivaj družčino, splazi se v sobo, kjer sta stanovala s starim hlapcem in ondi snemši s kljuke velik ključ, odpravi se tiho stopaje po mostovžu proti ječi, kjer je bil Ožbe zapert. — Tema in zviti mostovž ovirala sta mu hojo, da je moral večkrat šlatati ob zidu in z nogo tipati po tleh, da ne bi padel v kako jamo. Srečno dospé do kamenitih stopnic, po katerih se varno plazi doli. Tù odpre kolikor moč potihoma duri, zapré jih zopet varno za seboj, potem pa tiho zasepeče: „Ožbe!“

„Kedo je?“ praša jetnik osupjen, vedeti, da jetnišničar ne hodi tako pozno tu sem, in se mu je tudi glas čisto drugačen zdel.

Bogomil se mu približa, poda mu tresočo roko ter pravi: „Ožbe, ali ne poznaš več Sabinke?“

„Za Boga svetega!“ vsklikne mladeneč prestrašen, „dekle, kako prideš ti tu sem?“

„Pridem te rešit, Ožbe. Ti si že slab, kakor sem se prepričala, zbolel boš, če boš še delj časa bival v tem zaduhlem, nezdravem kraju, in potlej ne bom imela žive duše na svetu, ki bi jej bilo mar za-me, ko bi prej ali pozneje poklical Bog staro rednico k sebi, — nikogar, ki bi me ljubil. — Hlapci so necej vsi pijani, nikogar ni zunaj, tedaj boš lahko ubežal, jaz pa ostanem v ječi mesto tebe; lože bom prestajala, ker sem še zdrava in terdna. Upam tudi, ako grajščak izvé moje djanje, da se me usmili, in obadva bode pomilostil.“

Potem mu Sabinka ob kratkem razloži, kako je prišla v grad ter jej je bilo mogoče priti v ječo.

Ožbe je dolgo molčal. Sabinkin junaški sklep ga je tako ganil, da ni mogel spregovoriti besede. Slednjič reče: „Ne, ljuba moja, tega ne smem storiti, samovoljno se ne smem oprostiti ječe. Bog, ki vé mojo nedolžnost, bode mi dal moči, da preterpim to nesrečo, in on edini me bode rešil iz ječe. Pojdi, Sabinka, pojdi, da te kedo ne zasači! potlej bi bila tudi ti nesrečna.“

„Oh Ožbe, ubogaj me!“ prosí deklica jokaje, „ti boš zbolel in umerl, če boš še delj časa tukaj.“ —

Zdajci se zasliši v gradu hrup.

„Za božji čas, dekle, — beži!“ vsklikne Ožbe prestrašen.

„Kaj pomeni to?“ pravi Sabinka plaha in teče k durim. „Ožbe, premisli si, jutri večer zopet pridem,“ pravi še na pragu, potem pa zaklene duri ter hiti v grad.

Prišed v sobo, kjer je bila prej gostija, ne najde nikogar več razun dveh hlapcev, ki sta smerčala pijana pod mizo ležé.

„Roparji so v gradu!“ pravi deklica sama pri sebi, zgrabi ondukaj ležeč meč ter teče po skrivnih stopnicah, ki so jih grajski le malokedaj rabili, v zgorno nastropje. —

Nemara, da je grajšček to noč res kaj hudega slutil, da ni mogel spati, ali pa mu ni dal hrup med družino v spodnji sobi pokoja. Dolgo po noči je slonel še oblečen pri oknu ter zerl skozi napol namerznjene šipe v temno noč.

Nakrat nastane na dvorišču hrup. — Grajšček teče nemudoma na mostovž gledat skozi lino, kaj je, pa kakor stena prebledi, ko vidi spodej mnogo čudno oblečenih mož, katerim so obsevale plameteče baklje divje obraze.

„Sv. Mati božja! roparji so!“ pravi bolestno, teče v sobo, zaklene duri in z mečem v roki pričakuje, kaj pride.

Kmaló se pridervi vsa druhal po stopnicah gori.

„Tukaj-le notri bode!“ sliši se oholi glas, in nekdo loputne ob duri, da koj zapah odjenja.

Roparji prigerme v sobo; prva med njima sta bila valpet in črni Jurij.

Kakor okamnel je stal grajšček pri tem prizoru in roka mu je omahnila, da mu je skoraj meč izpadel.

„Ali me še poznaš?“ zagermi črni Jurij, ki ni bil več beraško oblečen. „Vem, da si že pozabil nekdanjega Kolomana, pa nič ne dé, on te pride vendar še obiskat. Menim, da boš necej bolj ponižen, nego si bil nekđaj.“

„Zločinec, poberi se iz moje sobe, da ne oskrunim svojega meča s tvojo kervjo!“ pravi grajšček serdito in kri mu zalije obraz.

Drugi roparji so se ta čas pozgubili po gradu, da bi pobrali, kar je vrednosti, le Jurij z valpetom ostal je v sobi, kajti njemu ni bilo mar ropati, le želja maščevati se ga je navdajala.

Grajšček je dobro spoznal svoj brezupni stan, vendar se ni tresel, hotel je svoje življenje, kolikor moč, drago prodati, kakor se spodobi hrabremu vitezú. — „Pogini, nesrečnež, kakor zaslužiš!“ zakriči jeze bled in zavihti svoj meč, pa orožja ne manj vajeni Jurij mu ga izbije in v tem trenutku ležal je vitez na tleh pod težkimi nasprotnikovimi koleni. „Tudi ti ne smeš poginiti, kakor se spodobi vitezú plemenitega rodu,“ kriči Jurij, „temuč zunaj na drevesu boš visel, kot razbojnik.“

Že sta jela tolovaja grajščaka vezati, da bi ga vlekla ven, kjer se je imelo veršiti strašno dejanje, ko plane v sobo Sabinka, in videti, kaj se z gospodom godi, prekolje z mečem valpetu glavo, da se ta koj mertev zverne na tla. — Strašno zakolne Jurij ter plane kviško, da bi kaznoval prederzneža, ki si je upal njegovega najboljšega tovariša umoriti, pa v tem hipu vidi, da néma več orožja, kajti namišljeni mladeneč izderl mu je bil meč, preden se je nadejal.

Jurij spoznavši nevarnost pahne Sabinko stran, ki mu je hotela zastopiti pot, ter zbeži ven, da bi prikričal druge roparje na pomoč.

Ta trenotek porabi Sabinka. Berž poreže grajščaku vezi, s katerimi je bil že zvezan na rokah, ter veli: „Sedaj pa hitiva, dokler je čas, sicer sva izgubljena!“

„Kam?“ prša grajščak, ki je bil še ves zmešan. „Kje je moja žena, kje sta otroka?“

„V varstvu!“ odverne Sabinka ter vleče gospoda seboj, ki se je še obotavljal.

Po skrivnem hodu prideta na vert, kjer je v strahu in trepetu čakala gospá z otrokoma in služabnico. Vertna vrata so bila odperta, roparji so jih menda odklenili, da bi jim bilo lože uteči, ko bi jim v gradu spodletelo. To priliko porabijo naši begunci in brez omude mahnejo jo po temnem gozdu v dolino. Lahno, kakor serna tekla je Sabinka naprej iskaje boljše poti, da so jo drugi komaj dohajali. Slednjič pridejo do koč ob Muri, kjer je stanovala stara Špela.

V sobi je bila luč in deklica poterka na duri. Stara Spela pride odpirat in začudeno ogleduje to nenavadno družčino zunaj.

„Le noter stopite!“ velí Sabinka s spremenjenim glasom ter potisne klo-buk bolj globoko na čelo, da bi je Špela ne spoznala pri gorečej terski, „tu bomo varni.“ —

„Kaj pa se je zgodilo, za Boga!“ prša preplašena Špela, ko spozná grajščaka.

Sabinka jej ob kratkem pové ves dogodek ter velí, naj ugasne luč in bode tiho, da jih roparji ne zasačijo.

„Kje pa je strežnica z dečkom?“ vpraša grajščak prestrašen, ki je se le sedaj pogrešal stare služabnice, ki je bežala z malim Vilkotom in zarad starih, okornih udov vedno zaostajala za družimi. Zarad strahu in splošne zmešnjave je ni nihče pogrešal po poti. „Za božji čas, zgubila sta se, ali pa so ju vjeli roparji!“

„Sin, moj sin! kje je moj Vilko?“ zaječi bolestno gospá slišati, kaj se je zgodilo.

„Jaz ga grem iskat,“ pravi plemenitaš, „dobiti ga hočem — moram, morda še ne bo prepoznal.“ Pri teh besedah hoče iz hiše, pa Sabinka ga zadržuje.

„Za Boga, ne hodite ven necej, gospod, vse mergoli tolovajev, in če vas dobodo v pest, veste kaj vas čaka. — Služabnica je že slabotna, ni nas mogla dohajati, nemara je zgrešila pot ter jo krenila po hosti v drugo stran, kjer so ogljarske koč. Lehko sta sedaj z dečkom že v varnosti. Le Bogu ju priporočimo in Mamki božji, in videli boste, da bo vse prav.“

Grajščak se da pregovoriti upaje, da sta ona dva morda res srečno ubežala, ter ostane. Celo noč so čuli ter zerli proti gradu, mené, da se bo zdaj zdaj pokazal rudeči petelin na strehi, pa bodi si, da so bili roparji zadovoljni samo s plenom, ali pa so se bali, da ne bi prišli kmetje na pomoč ter jih zasačili; — pustili so grad čisto nepoškodovan. —

Drugo jutro, ko se jame svitati, prileze stara služabnica vsa spehana proti koči, — dečka ni imela seboj.

„Kje imaš mojega otroka?“ jekne grajščak ter jej hiti naproti ves brez-umen videti, da pride služabnica sama.

„Milost, gospod, milost ubogej siroti!“ stoče starka ter se zgrudi pred vitezom na tla. „Koj pod gradom se mi je včeraj deček zgubil. Pretaknila sem vse kote, lazila celo noč okrog iskaje ga, in klicala njegovo imé, pa ni ga nikjer. O Bog, kaj mi je vendar sedaj početi!“

„Nesrečnica!“ zakliče grajščak, „moje dete je gotovo v roparskih rokah. — Bogomil, teci koj po vaseh po kmete, jaz pa grem v mesto po ljudi. Vse se mora oborožiti in hiteti za tolovaji; dobiti jih moramo, ko bi bili križem svetá. Podvzitati se moramo, nemara še ni prepozno.“

Obadva zapustita nemudoma kočo ter se odpravita vsak svojo pot.

(Dalje prihodnjič.)

Spomin na Janežič-evo svečanost.

(J. V. T.)

Od hiše, vasi smo se poslovili
Slovinci, bratje bratom roko dali,
Ter žalostno-veseli odhajali,
Ko Toneta hvaležno smo častili.

Nikdar ne bomo dneva pozabili,
Ko slave dušno moč smo praznovali,
Marljivost, blago serce spoznovali,
Svoj mili narod ljubit' se učili.

Nad Verbo pesen slednjič je donela,
Glasila milo dalječ se okoli,
In Slava jo navdušena sprejela.

Na Kleku, na planini stermogoli
Se svetila sta kresa nam prijazna, —
In spet razšli smo se na pota razna.

Kazimir Véliki, kralj kmetov.

(Poslovenil J. Steklasa)

Za Kazimira Vélikega (1333—1370) je živel nekoliko milj od Krakova neki imeniten gospod, jako bogat plemič, ki je imel več vasi, nego koji kmet slugov, več čred živine, nego koja vasica bučel. Tisoč in tisoč rok je delalo zanj na prostranem polju od ranega jutra do temne noči. Okoristil se je in obogatil s ptujim trudom in znojem, zatoraj ni bilo tudi čudo, da se je oholil s svojim bogastvom ter mislil in verjel, da je više bitje nego siromašni kmet.

Med njegovimi podložnimi je bil siromašen kmetič, ki je moral za pusto in neplodno zemljo ter mali vertec vsaki teden po en dan svojemu gospodu zastonj delati, a verh tega vsacega leta po 26 goldinarjev v srebru plačati, razun piščet in jajc, povesnij, kožic, kopunov, desetine, devetine, gornice, sira in Bog zna kaj še vse.

Njegov vertič je imel sedem slogov, koje je on lepo zoral, prekopal, okoli z rovom ogradil ter nasadil v njem zelja. Tihi in topli dež ga lepo ovlaži, solnce ogreje in v kratkem zelje bujno naraste in v nekoliko tednih že

naredi glave; sladke so bile to ure in dnevi, ko je gledal vsaki dan več, terje in beleje glave svojega zelja; on se mu ni mogel načuditi in ne dovelj zahvaliti Bogu. Zares je bilo njegovo zelje tako lepo, da se mu je čudila cela vas. Pobožni kmet ni nikdar lenaril brez dela in opravka, nego je bil vedno priden in delaven, in ko se je vlegel spat, vselej je povzdignil svoje roke k nebu in zahvaljeval se Bogu, ker se mu je videlo, kakor da mu je Bog posebno blagoslovil njegovo delo.

Bilo je že po sv. Mihelu, živina se je pasla po sterniščih, in repa je bila debela kakor oreh, ko je marljivi kmetič še služil nekoliko tednov v mestu, da si vsaj toliko zasluži, da bode mogel kupiti kad, v kojoj bode ukisal zelje, a ono kar mu bode ostalo, prodal, in plačal od siromašnega dimnjaka od svoje in ženine glave ter kupil za-se in ženo kožuh za zimo.

Necega dne, komaj se je začelo daniti, hiti kmetič na goro, da si tam nabere hrastovega listja, ki zmešano z zeljem daje dober okus; on odide ter se vedno ozira na svoje prelepo zelje, in od radosti mu se širi serce. Žena njegova pa je odšla v vas, da si posodi ribež. Kamor koga serce vleče, tje on, tje tudi noga njegova leti. Tako je tudi moj kmetič odšel, ali vernil se je v kratkem zopet k svojemu zelju. Ali glej velike nesreče zanj, on nosi listja za zelje, na zeljniku pa se pase živina plemičeva; kamor ona stopi, kakor da bi pokosil s koso, ter odgrizuje glave do černe zemlje. Siromašni kmetič je začel jokati in tarnati, da bi terdi kamen do solz ganil, a kako že ne okrenil milost nebeško; več z jokom in s tarnanjem, nego s palico je pregnal živino iz svoje pokončane njive; potem pa se je podal žalosten v mesto poiskat pravice proti plemiču, ker mu je njegova živina celoletni trud in muko njegovo v nekoliko minutah pokončala. Gospod potrativši celo noč pri razkošnej večerji pijoč rujno vince je ravno ta čas zaspal. Sanjal je o svojej nadljudskej vzvišenosti, o blagih razkošnjih, kajti to vse je bilo njegovo bitje. Siromašni kmet stoče in tarna pred dvorom; pa njegove solze in tarnanje ne dosega niti ušes niti serca plemičevega, ker on spi jako in razkošno spanje, in ko se je bil probudil, ni se mogel dolgo zavesti ni znati, kaj ga vznemiruje v njegovih razkošnih sanjah. Ali glej veliko zló za kmetiča, ko je začul, da je temu kriv njegov jok in stok. Gospodar popolnoma zlovoljen zapové, da se kmet vlovi, posadi na klop in mu dá sto batin. Sužnji kmetič se verne domu, ko ga je dal gospodar hudo prešibati, in na potu sreča svojo ženo, ki je šla tudi v mesto tožit, ali kmetič jo verne; tužen k Bogu vpijoč glas je napolnil njuno malo bajtico. Kmetovo serce pa je hrepenelo po osveti. Začuvši to njegovi sosedu, zbrali so se, obžalovali radi pravice in resnice zaničevanega svojega brata ter ga tešili s sterpljivostjo in nado v Boga. Ali siromašni, zaničevani kmet si je pulil lase in z glavo ob steno tolkel, in morda bi mu bilo serce od žalosti počilo, da ni čul sladkih in nadepolnih besedi svoje soproge. Spomnila se je ona pravičnega kralja Kazimira, o katerem je slišala, da stoluje v visokem Krakovu z zlato krono na glavi in sedeč na zlatem stolu ter sodi plemiče, ki so bili krivični svojim kmetom.

„Pojdi, dragi moj, kralju tožit,“ reče ona navdušeno, in sosedje so priterdili, „pojdi, pojdi!“ Od tuge in žalosti premagan zavpije: „Bog visoko, kralj daleko! pa kako bom mogel jaz pred njega priti? pa če tudi pridem, kako bom ž njim govoril? je li bode on hotel poslušati siromašnega in tužnega kmeta?“

„Ej potolaži se, on bode sodil, ako mu samo na pismu podaš tvojo tožbo,“ rekli so sosedje.

„A kdo mi bode napisal, ker jaz ne znam in ne umem,“ odgovori žalostno kmetič.

„Jaz hočem,“ reče mu žena, „ali ti bom pa pokazala, kako se piše, a ti potem sam napiši, samo pojdi kupit papirja, in zaostri tanek klinček Kmetič je odšel po papir, a ona nasterže saj, nalije kipeče vode, zmeša in naredi črnilo, in ko se on verne, vsede se in začne pisati: „Sedem zlogov, na njih zelje, dalje živino tako-le: štiri noge, glava, rogovi, truplo, a od zadej rep; z druge strani pa dve steni iz kamena, na njih streha, vrata in okna, a to je bil dvor. Pred dvorom klop, a na klopi sto šib.“ Ko ona tako konča, posuši in zloži prošnjo, ogerne moža v plašč, da v torbo tri sire, kruha in žganja, ter ga odpravi tožit k svetlemu kralju, opomnivši ga, da ne da nobenemu tega papirja, nego samemu kralju. A on poškopivši se z blagoslovljeno vodo poda se v imenu Božjem, in kjerkoli najde na potu Božje znamenje, prekriža se in moli za pomoč; zamišljen v velike skerbi, gre dalje, stopi tudi v kerčmo, ali ko je solnce zašlo, ulovi ga noč v velikej šumi. Tukaj sklene prenočiti. Sleče suknjo, zakuri, nagrebe suhega listja za postelj, se vsede, vzame sira in kruha ter tako večerja, pije tudi malo žganja, in ko se je navečerjal in napil, začne moliti in prositi Boga, da mu bode na pomoč pri storjenej krivici. Še ni izmolil, glej začuje se šum človeškega hoda in že opazi loveca z lokom in strelico, v desnici palico, in čez ramo mu visi svitli rog. Lovec se približa in z milim glasom pozdravi kmetiča: „Hvaljen bodi Jezus.“ „Na večne čase,“ odgovori on ponižno ter se mu iz velikega spoštovanja odkrije. Ta lovec je bil lepe in čverste postave, dolgih las in brade, zlati perstani in jasno čelo je kazalo nekaj višega, iz njegovih ust in govora je bila videti sama dobrota, kakoršne še on ni videl pri nobenem gospodu, in glas njegov je bil tako mil, da je kmetič že mislil na kakošno višo prikazen. In morda bi bil res pokleknil pred njim, da ga ni ljubeznjivi glas lovčev od tega odvernil.

„Dobri človek,“ reče mu lovec, „jaz sem zgrešil pot v tej šumi pa opazil sem ogenj ter došel do vas; prosim vas, da mi pustite tukaj pri vas čez noč ostati.“

„Ljubi gospod! ne prosite zato, kar ne brani vživati nikomur gospod Bog; oba bova ležala na enej zemlji, eden veter bo podpihaval nama ogenj, ki bo naju grel, a hladna vodica bo vas krepila, ako nočete pokusiti prostega žganja siromašnega kmeta. In kdo more komu zabraniti zemlje, zraka in vode? Košček kruha in pečene svinjine vam dragovoljno ponujam, ako Vas je dobra volja.“

Lovec se zahvali za dar Božji in za dobre besede priprostega kmeta, se vsede ter je z njim kruh in slanino, in za nekoliko časa vpraša kmeta: odkod in kam da gre? In ko mu kmetič razloži vzrok svojega potovanja, hotel je videti prošnjo. Ali kmetič se spomni svaritve svoje žene, da naj namreč nikomur ne pokaže prošnje nego samemu kralju v roke podá, in komaj ga je nagovoril, da mu je povedal ime svojega grajščaka. Zdaj pa kmetič poprosi, da bi mu lovec povedal, kako se more priti pred kralja. Razgovorjoč se tako z njim naloži derv na ogenj, se prekriža ter leže spat. Kmet navajen na tako terdo postelj, precej zaspi, ali kralj Kazimir opravljen kot lovec, prečul je celó noč, premišljajoč o plemičih in podložnih. In ko se je razdaniło, šla sta vsak svojo pot; kralj je šel naravnost proti svojemu belemu dvoru, in ko je v Krakov prispel, zapovedal je svojim stražarjem, da naj pusté k njemu onega kmeta, ki bo prišel v kratkem za njim s prošnjo. (Konec prihodnjic.)

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Iz Gaština do Kufšteina.

10. oktobra.

Že ob 6. sem v stari farni cerkvi sv. Miklavža. Ko se vernem, ukažem vzniku napreči, da prideva še zgodaj na Lend. V gorah je solnce že prijazno sijalo in tudi merzłote ni bilo čutiti, po dolini pa je ležala gosta megla in debela slana, katera se je precej čutila, ko pridem v njeno ozračje. V megli se voziti celó po noči; oboje je neprijetno. Le v nekterih krajih se je megla pretergala, da vidim bližnje verhove. Za 3 ure se pripeljem do gostilnice na pošti v Lend-u. Bilo je še le pol 11, vlak pa odide še le po poldne ob eni proti Tirolskem; kaj početi ta čas?

Blizo četert ure od tod ugledam farno cerkev obdano od nekterih večih hiš; precej se napravim tje, je ogledat. Božja služba je bila že minula in ljudje so me srečevali, ko se peljem po klancu doli v Lend; v cerkvi pa še najdem precejšno število molilcev. Bili so večidel Lahoni —, ki tukaj delajo in so opravljali svojo pobožnost. Lahe in lastovice najdeš po leti povsod, pridejo z lastovicami in odidejo z njimi, za to jim v našem kraji radi rekamo lastovce ali lastovčarji. Po vseh cerkvah Solnograške nadškofije vidiš velik križ viseti iz stropa pred presbiterijem; tudi v cerkvi na Lendu ga najdem. Veliki oltar je posvečen sv. Rupertu, stranska oltarja pa križanemu Jezusu in sv. Boštjanu, dozidana kapelica pa Mariji pomočnici. Po obočnem stropu so slikarije na presno, poslavljenje sv. Ruperta, sv. Virgilija in marterništvo sv. Tiemota, kateremu so živemu zavoljo vere čreva iz trupla iztergali. Kronogram pripoveda, da se je cerkev zidala na povelje in stroške nadškofa Gandolfa l. 1674, nadškof Žiga jo je dal popraviti l. 1759.

Vlak se je takrat dobre pol ure zakasnil; bila je nedelja in po novi železnici se voziti iz pervega še vse mika. Zato so bili vagoni dobro napoljeni in na vsaki postaji so ljudje prihajali in odhajali; še veliko več pa je bilo radovednih gledalcev, ki so prišli celo iz planinskih krajev občudovat vožnjo po železnici.

Od Lenda do Taksenbah-a sem bil sam v kupeji, a ne dolgo; kmalo pride konduker in se vsede k meni. Videl sem, da ima poseben namen in nekaj na sercu, da me samega pusti v kupeji. Po kratkem vvodu začne mi tožiti svoje družinske razmere, da je oženjen in žena njegova še le v 20. letu, ktera ga je popustila in z drugim živi. Tudi on je zdaj v ravno tistem položaji. Daljše razprave tū ne morem priobčiti. Mislil sem si, glej! tukaj v kupeji si se spovedal! ako bi mu pa kdo rekel, naj se ravno tako spové pred spovednikom, kako bi se revežu zagrozilo! Človek je še mlad in lehkomišljen, kakor tudi njegova žena, a pokoja vendar nima; vest se mu oglašā. Moja razsoja ni mu bila po godu; — in zanaprej nisem bil več sam v kupeji.

Med Lendom in Taksenbahem je onī zloglasni tunel, ki je prekrizal umetnost svojih staviteljev in se je poderl, ob enem pa stlačil nekoliko delavcev. Še večā nezgoda pripetila se je leta 1794, ko se je kos gore pod Embahom utergal, Salico zajezil in veliko jezero napravil. Okoli Bruka se svet razširja, ker se tū križajo doline.

Od Pinegava proti jugu se vzdiga dolina Fuš pod visoke snežnike Wiesbahorn, Veliki Zvonik. Tudi v ta tihi kot hodi se gospoda ob poletnem času hladiti in ozdravljat. Na severno stran se odpira širija dolina s Celskim jezerom v sredi. Proti zapadu se gre ob Salici v zgornji Pinegav. Na razpotji stoji lični, v gotičnem slogu izpeljani grad Bruk, lastnina kneza Lihtensteinškega. Le škoda, da se tako lepi prostori in umetne stavbe vendar le premalo rabijo in uživajo!

Od Bruka do Cela se železnica zavije proti severju, najpred po mahovji, potem pa tik prelepega jezera. Res tū nisem vedel, kam bi gledal, da bi več si zapomnil. Ob jugu z večnim snegom pokrite orjaške glave centralnih alp s svojimi ledenimi pleči, proti severju gole, nazobčane stene Berhtesgadenskega gorovja in kamnena morja, ob jezeru zložni hribi, visoko v goro obdelani in obljudeni, pred menoj pa jezero mirno kot zercalo in leskeče v solnčnem blisču. Žal mi je bilo, da sem bil voznino že dalej plačal; ta večer bi bil rad ob jezeru se radoval. Kaj vse stori solnce! Naj bi prišel tje v gerdem vremenu, prepričan sem, da se mi ta kraj ne bo tako prijeten zdel.

Svet od Celskega jezera do Saalfelda je zopet mahovje in černa šota; sem ter tje so videti pristave, vasi in sela. Potok, ki priteče iz Cemske dolinice, od zapada se na četert ure približa Celskemu jezeru; potem se oberne proti severju, ker tudi svet že na to stran visi. Okolica terga Saalfelden ali srednji Pinegav ima lepo lego, kajti od treh strani jo obdajajo visoke gore, proti jugu pa je odperta. Bila je prejšne dni tudi gospodi priljubljeno bivališče; to pričajo gradovi na hribih za Saalfeldom.

Na kolodvoru v Saalfeldu je mergolelo ljudi; mislim, da je bil ves terg tukaj zbran. Vlak pristoji 8—10 minut, ravno toliko, da se ljudstvo more oteščati ali okrepčati za daljno vožnjo. Dasiravno se je vožnja po tej čerti še le to leto 1. avgusta pričela, so strežaji ali točarji v kolodvorni reštavraciji že dobro spredeni na opeharenje, in če več ne morejo, vsaj par krajcarjev si po krivem aneksirajo. Dobro so olikani!

Za Saalfeldom se železnica po velikem ovinku zasuka proti zapadu, vožnja je kaj počasna in dolgočasna najpred po blatih, potem po ozki dolini, ob znožju visoke gore z globokimi grapami. K sreči dobim v kupé tovarša beneficiata iz Saalfelda. Siromak je moral več let hudo terpeti za raka v komolčnem členku; pred letom se je dal v Mnakovem operirati, in zdaj more roko zopet gibati in rabiti, se ve da moči v njej nima. V mladosti se je učil mizarstva in pri tem si je roko poškodoval; še le čez leta mu je jela roka v členu gnjiti. Zdaj, ko ima roko zopet zdravo in rabljivo je ves srečen; za to srečo morabititi ne bi bil vedel, ko bi bil vedno zdrav.

Od Saalfelda se pride po slovečih, dolgih soteskah na Lofar in od tod na Solnograd. Meseca decembra 1800 so brambovci iz Pincgava moško se branili proti Francozom, ki so iz Lofra hoteli udariti skoz soteske in so se jih srečno ubranili; najverlejše so se vedli strelci Celjski. St. Leogang je zadnja postaja na Solnograškem. Hochfilzen je že v grofiji Tirolski. Grofija Tirolska je tekom časa se razširjala na stroške Koroškega in Solnograškega; od Koroškega si je prisvojila lepi kos okolice Lienške, cesar Franc pa jej je pridružil doline Briksensko, Cilersko in kos Iselske okoli slovenskega Matraja.

(Dalje prihodnjic.)

Devinski grad.

Pravljica.

(Priobčil Mérovčkov Prostoslav.)

Preko devinske vasice na Primorskem, tik adrijatskega morja se steza mogočna, siva skala v oblake, na verhu te skale nahajajo se razvaline prestarega gradu. Veličasten je onda razgled po ogromnej morskej širini, na katerej se zibljejo bele ladije, majheni čolniči, kakor krilati ptiči. Mali oblački plujó nad vodeno planjavo, a pod njimi vozijo se bliskovne povodnje lastavice. Na obalih pa stojé vekozelene oljke, rastó sivokožate smokve, ter poganja lavorjevo germičje; po skalinah in podertini pa se spenja tamnozeleni beršljan, ki s prekrasno svojo bojo prekriva pusto skalovje, diči začernelo ozidje in obrašča z mahom vred sivo razvalino. Ob bregove pa udarjajo morski valovi, lomijo se ob silovite skale, ter kviško rose bele pene. Da, prijaznejše idile ni si misliti mogoče.

Devinski grad bil je baje razrušen o beneških vojskah. Narod naš, ki navadno veže gradu podertino s kacim nadnaravnim dogodjajem, pripoveduje o gradu devinskem naslednjo pravljico:

Živel je pred mnogo stoletji onda v prekrasnem gradu neizmerno bogat kralj. A več, kot vse bogastvo, več kot biserji in drago kamenje, več kot rumeno zlato bila mu je edina hčerka, divne, prečarovne krasote. — Enkrat priderli so pesoglavci, ubili kralja in krasno njegovo dete, poplenili vse, ter konečno zapalili in razrušili grad. Od tedaj pak ni bilo več varno v gradskeji okolici. Jelo je strašiti, in marsikdo, ki se je bil zamudil na poti, hitel je prekrižaje se, mimo zaklete razvaline.

Preteklo je nad dve sto let, kar je grad razrušen stal. Kar si domisli eden potomcev one rodbine, čegar vlastje je bila ona podertina, da si onda stavi nov, terden grad. Zastonj odsvetoval mu je stari gradski duhovnik to, zastonj ugovarjali so mu najvernejši slugi. Graščak pozove stavbenike in zidarje, naredi načert, zapové tlako in kmalu jame se na razvalinah novo živenje, veselo gibanje. V stran se spravlja groblje, odkrušeno kamenje se nosi proč, ter preiskava se ostalo obzidje, je li dovolj terdno za temelj, dovolj terdno, da bode nosilo visoko zidovje in orjaške stolpe. Graščak sam osobno nadzoruje delo, to kaže temu, unega graja, tam zopet spodbuja, kajti hotel je že v malo mesecih imeti zgotovljen grad.

Vse je šlo urno izpod rok; urno je rastel grad. Necega dne pa, ko so tlačanje globoko dole kopali, odpró se skrivnostne duri, skozi katere se je videlo v prostorno dvorano. V njej pa je na zlatem prestolu sedel sivolas kralj s sreberno brado, ki mu je segala do pasu. Obleka lesketala se mu je zbog dražega kamenja, a na glavi nosil je zlato krono. Tik njega pa je stala krasna, dražestna deva, ki se je naslanjala mu na ramo. Z modrim svojim očesom smatrala je strogo prederzne delavce, a potem resno mignila jim, naj odidejo. Plaho pometali so tlačanje svoje orodje v stran, ter prestrašeni bežali.

„Pasje duše!“ kričal je razljuteni gospod, zvedevši ta dogodjaj. „Vi ste tepci, strahopeta golazen!“ rohnel je nad njimi. „Butelji prokleti! jaz vam kažem, kako staviti se strahovom po robu!“

Rekši, hiti v globino. Boječe gredó tlačanje za gospodom, ki potom še brije norce iz njih, da so tolikanj boječi. A kako osupne, ko prišed tija istinito zagleda starca kralja in divno gospodično. Takoj pa se zopet ojači, ter s strahovitim glasom vikne: „Kedo sta? kaj imata posla v teh grobljah?“

„Nikari ne pitaj, temveč slušaj moj svet“, zaverne mu deva. „Zasuj vse kleti, poderi vse prostore, pa nikar ne skušaj več zidati devinskega gradu. Tam, kjer spava večno spanje kralj Svetozor s svojo hčerko milo, ne sme nikedar več bivati rod človeški.“

„Podertina je moja vlast, jaz sem jej gospodar, jaz delam ž njo, kar se meni ljubi. Jaz naj bi se umikal mertvecev dvojici? Da bi vaji vrag! Zidal bodem grad, da, zidal ga bodem. A da vama tu ne godi, poberita se doli v vas, poberita se v cerkveno rakvo!“ gromel je razserjeni graščak.

„Nikari ne skušaj Boga!“ zaverne gospodičina. „Devinske razvaline so proklete, da nikedar več ne krijó bivališča človeškega bitja.“

„Prokleta pošast!“ se zadere graščak, ter meč se mu zablisne v roki. Ta mah pa vstane sivolasi kralj; iz persi privre mu rudeča kervca. Proteče

vzdigne desnico, a iz kervi, ki je kapala na zemljo, švignil je svitel zubelj. Pod zemljo pak je jelo vreti, začul se je strašan grom in bobnenje, — ozidje se omaje ter s strahovitim ropotom podere in pokoplje prederznega graščaka.

Prestrašeni pobegnejo kmetje, priče tega dogodjaja. z zakletega kraja, ter molijo za dušo nesrečnega gospodarja. — A še dan danes leži Devin v razvalinah, še dan danes je vse porušeno, poderto. In kolikokrat se je še skušal zidati grad, tolikokrat bilo je zastoj. Karkoli so zidarji stavili po dnevi, vse se je poderlo po noči. Proklet, pozabljen je oni kraj!

Rože in ternje.

(Spisal Fr. Rup.)

Starogerška basen nam pové, da je vse začelo cveteti, kakor da bi postala vigred, ko je deviška boginja Afrodita na otoku Kipru pervikrat stopila iz morja. Ta pravljica kaže, kako so cenili že blažejji pogani deviško nedolžnost; še celó natora je veselí, tako so prednamci mislili.

Znamenje in podoba devištva so bile nekaj cvetlice „rože“, ki so bile prej vse bele. Padla je pa kapljica Jezusove kervi na eno rožo, od takrat so postale rože rudeče, ter so nam znamenje priserčne ljubezni. Tako basnuje o rožah stara slovenska mamica, in pravi to kot zlato resnico svojim unučicam.

Sveti Bazilij in učeni Tertulijan menita, da so rože rasle iz začetka brez ternja. Ko je pa Bog zavoljo greha zemljo preklel, da naj nosi ternje in osat: takrat je priraslo ternje tudi rožnemu germu. To je sicer lepa misel, a gotovosti o tej stvari človeški um ne bo dognal.

Rahlo se mora z rožo ravnati, da se ne pokvari, da lepi cvet ne posuje, da nas v kožo ne zbode. Enako rahlo ravnaj tudi s prijatelji, da prijaznost ne ovene, in da se blago znanje ne podrè. Kakor pa roža tudi ternje ima, tako naše življenje, zraven srečnih dni tudi nesrečne šteje.

Krasno je izrazil zgornjo misel slovenski pesnik rekoč: „Rože in ternje stelje povsod srečo človeškemu rodu na pot.“

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Preč. g. Incko Tom., prošt. v Podkernosu, prevzel ječasno dekanijska opravila za Tinjsko dekanijo, č. g. Huber Alojzij, fajmošter v Paternianu pa za dekanijo Spodnje Dravske doline. Za dekanijske svetovalce so izvoljeni in poterjeni: č. g. Bulacher Avg. za Belaško dekanijo; Bauer Karl za Tinjsko in Šervicelj Mat. za Doberloveško dekanijo. Č. g. Strojnik Jož., kaplan v Tinjah, ostane ondi za provizorja; farna opravila v Špitalu oskerbuje ondotni beneficiját č. g. Spitzer Jož. Č. g. Baumgartner Mih., kaplan v Št. Boštjanu spod Ojstrovico, je imenovan za tamošnjega provizorja. — Umerli so dne 21. sept.: č. g. Adlazznik Jož., jubil. fajmošter v Št. Boštjanu spod Ojstrovico, starosta Kerske škofije; dne 27. sept. preč. g. Hugo bar. Aichlburg, dekan in fajmošter v Špitalu; dne 9. oktob.: preč. gosp. Westermaier Jakob, prošt in dekan v Tinjah; dne 9. okt.: č. g. Globočnik Janez sen., fajmošter v pokoji v Št. Andreji pri jezeri; dne 11. oktobra: č. g. Potočnik Ludov., fajmošter v Theiseneku; dne 14. oktobra: č. g. Trauman Rainer, duh. v pokoji v Globasnici; dne 18. okt.: Oriješnik Val., fajmošter v Št. Petru pri Vašinjah. R. I. P.!

Razpisane so duhovnije: Leoben, Št. Jurij na Lam-u in Št. Boštjan spod Ojstrovico do 10. novembra, Špital do 15. novembra; Theissenek do 18. in Tinje do 23. novembra.

Dne 29. oktobra bodo milostljivi knezofkof blagoslovili nove zvonove in delili zakrament sv. birme v Škocijanu.